

GroenLinks is overbodig (want alles en iedereen is nu van het klimaat)

Posted on 1 februari 2023 by Paul Verburgt

Hoe kan het toch dat de klimaatpartij bij uitstek, GroenLinks, nauwelijks een rol speelt in een periode dat politiek en samenleving in het teken staan van klimaatverandering en energietransitie? Het antwoord is even verrassend als ontluisterend: GroenLinks is overbodig geworden.

GroenLinks is in 1990 als een bionisch wonder ontstaan uit de stoffelijke resten van de Communistische Partij van Nederland, de Pacifistisch-Socialistische Partij, de Evangelische Volkspartij en de Politieke Partij Radikalen. *Klein links* zoals dat toen heette.

Het was geen gezamenlijke ideologie die hen bond, maar het verlangen om niet ten onder te gaan in de oceaan van de eeuwigheid. De CPN, eens een grote en machtige partij, was al uit de Kamer verdwenen, net zoals de PSP. De EVP en de PPR hadden nog een handvol zetels, maar duidelijk was dat die bij de eerstkomende verkiezing zou verdampen.

De toekomst is links & groen

Overleven doet fuseren, vraag maar aan de PvdA. En aan GroenLinks, maar daarover zo meer. Het kostte de nieuwbakken partij dan ook veel moeite om tot een beginselprogramma te komen. Zeker ook omdat er nogal wat licht zat tussen bijvoorbeeld het 'vrolijk links' van de PPR en het gewapende beton van de CPN.

Maar goed, uiteindelijk werd het kind geboren en kreeg het een naam, GroenLinks. Men was erg links natuurlijk en dus voor gelijkheid en rechtvaardigheid, maar dat levert nog geen kiezers op. Daarvoor moest 'groen' zorgen, de zorg voor het milieu, het klimaat, de planeet. De toekomst dus. En – laten we eerlijk zijn – is dat niet een bij uitstek links thema?

Uniek was de keuze voor groen niet – elders in Europa zoals in Duitsland bestonden al progressieve milieupartijen – maar in Nederland was men de eerste. Het duurde tot begin deze eeuw voor er een tweede klimaatpartij opkwam, de Partij voor de Dieren, maar die trok zich al snel terug in *splendid isolation*.

Het is nu bijna niet voorstelbaar, maar jarenlang was het klimaat nauwelijks een onderwerp op de politieke agenda. De pleidooien van GroenLinks vielen vaak op rotsachtige bodem en gaven aan de partij een wat excentriek, drammerig imago. Tot het derde kabinet Rutte in 2017 uit het niets besloot 'het groenste kabinet ooit' te worden.

Opeens was het klimaat *voor* en klimaat *na*. Maar zonder GroenLinks dat bij monde van zijn kersverse leider Jesse Klaver kabinetsdeelname had afgewezen vanwege onenigheid over migratie. Migratie! Terwijl hij de koning van het klimaatbeleid had kunnen worden. Klimaat, de *raison d'être* van de partij! De kiezers oordeelden vernietigend over deze blunder annex vaandelvlucht. Van de glorieuze verkiezingsuitslag in 2017 (14 zetels, een *all time high*) bleef vier jaar later nauwelijks de helft over.

Twee keer tegen dezelfde steen

Dommer dan de spreekwoordelijke ezel herhaalde Klaver deze blunder in 2021 nog een keer. Liever vormde hij met de PvdA een onafscheidelijk duo dan dat hij in zijn eentje tot Rutte IV toetrad. Dat kabinet was van plan zijn ziel en zaligheid in te

zetten op klimaat, energietransitie en stikstof. Het had van GroenLinks alsnog een machtige speler kunnen maken, de beloning voor een dertigjarige reis door de woestijn.

Maar nee hoor, samen-uit-samen-thuis met een zieltogend restant van de voormalige sociaaldemocratische volkspartij, de PvdA. Sindsdien speelt Klaver een serviele gedoogrol om niet van het toneel te worden geblazen. Hij brengt het samen met Attje Kuiken van de PvdA als een superieur machtsspel, maar het is genadebrood.

Geen rol

Van de unieke positie die GroenLinks als eerste klimaatpartij van Nederland had, is niets meer over. Die plek is overgenomen door een geradicaliseerd D66 dat zich inmiddels bekreunt om wormen die stress krijgen van boeren. Daar was zelfs GroenLinks niet op gekomen. Ook helemaal *into* het klimaat zijn inmiddels VVD, CDA en ChristenUnie. Zelfs bondgenoot PvdA concurreert met GroenLinks als klimaatpartij.

Het is werkelijk ongelooflijk: GroenLinks is uitgespeeld op het moment dat alles en iedereen bezig is met klimaat en energietransitie. Het is nog erger: de partij heeft in haar dertigjarig bestaan op dit terrein nooit iets van enige betekenis bereikt. Een partij zonder voetafdruk en dan heb ik het niet over de CO2-voetafdruk, want die is gezien de levenswijze van vele GroenLinksers juist formidabel.

Paniek

Er is dan ook paniek in de tent. Met handen en voeten probeert de partij vaste grond onder de voeten te krijgen. Van enige structuur is geen sprake, van een eenduidige koers evenmin. Je ziet drie over elkaar heen buitelende stromingen of beter humeuren in de partij: radicalisering, machtsvorming, regelmatig verdund met zelfvergeving.

Het radicaliserende humeur ziet een beter klimaat niet meer als einddoel, maar als middel om een betere mensheid te krijgen. Consuminderen is het sleutelwoord. Op naar Arcadië! Eenvoudig leven, eten wat de natuur biedt, je kleren dragen tot ze versleten zijn, terwijl de windmolens lustig draaien en circulaire boeren hun koeien hoeden, in de verwachting dat die eens havermelk zullen produceren.

Dit ideaal wordt niet zomaar bereikt en daarom deinzen deze utopisten niet terug voor drang en dwang en het buiten spel zetten van de democratie. Ze willen dat de klimaatnoodtoestand wordt afgekondigd. Noodtoestand, dat is geen symboliek, dat is het opschorten van basale burgerrechten en wetten.

De radicalen laten zich duchtig horen. Twitter vinden ze een hel, maar zonder dat platform zouden Laura Bromet en Suzanne Kröger hun apocalyptische voorspellingen niet dagelijks over ons uit kunnen storten. Ook Klaver roert de trom (‘*De wereld staat in de fik!’*), maar zoals bij de man past wedt hij niet op één paard. Komen we bij het tweede humeur binnen GroenLinks, machtsvorming.

Geen groei op eigen kracht

‘Wij gaan Nederland veranderen!’ riep Klaver bij zijn aantreden. Een pretentieuze uitspraak voor een kleine partij die maar niet wil groeien. Al jaar en dag scoort GroenLinks op of onder de tien zetels in de Kamer en daar zit geen enkele beweging in, behalve als gevolg van een tijdelijke opklaring of bewolking in het politieke weer.

Zo leverde de strijd met Fortuyn Paul Rosenmuller een eenmalige winst van zes zetels op, maar de Kunduz-affaire kostte Jolande Sap weer evenveel zetels (en haar positie). De 14 zetels die Klaver bij zijn eerste verkiezingen binnensleepte, stonden in nauw verband met de teloorgang van de PvdA, het verlies een termijn later kwam door zijn geblunder en de verlokkingen die van ‘het nieuwe leiderschap’ van Sigrid Kaag uitgingen. Tot zover het weerbericht.

Politieke verbreding mislukt

Uiteraard heeft GroenLinks geprobeerd zijn politiek-ideologische spectrum te verbreden, maar het voorzag niet in een behoefte, niet in Den Haag en niet bij de kiezers. Het zijn geen interessante gedachten die Klaver te berde brengt. Het zijn de bekende opinies van progressieve stedelingen, of ze nu op D66 stemmen, PvdA of GroenLinks. Inwisselbaar, modieus en meer van hetzelfde.

Kort voor de verkiezingen van 2017 heeft Klaver nog even geprobeerd bij de kiezers de indruk te wekken als zou er een soort ‘volksfront’ op komst zijn, waarin de opvattingen van SP, PvdA, D66 en GroenLinks zouden samenvloeien, onder leiding van Klaver uiteraard. Opeens hing in de bushokjes de poster met *Meer Lilian & Lilianne & Sigrid & Jesse, Meer GroenLinks*. Maar de uitverkorenen lieten weten dat

Klaver uit zijn nek kletste en in eigen kring schaamde men zich dood over het gebrek aan trefzekerheid van de partijleider.

Kiezen vanaf je 16e

Als de inhoud niet meer werkt, dan komen vorm en structuur. De kunstgrepen beter gezegd. Of de kiesgerechtigde leeftijd niet omlaag kan, opperde Klaver op een gegeven moment. Van 18 naar 16 jaar, want de jeugd heeft de toekomst en zo. Het is natuurlijk volkomen toevallig en onbedoeld dat GroenLinks juist onder jeugdigen veel aanhang heeft.

Het is manipulatief en wederom nog dom ook. Niets vluchtiger dan de gunst van jongeren. Als ze voor die gunst al uit hun stoel/nest komen, kan het maar zo zijn dat ze opeens DENK of PVV gaan stemmen. Uw stokoude columnist herinnert zich nog levendig hoe bij verkiezingen op zijn middelbare school de 'extreemrechtse' Boerenpartij van Koekoek met vlag en wimpel won.

Overname PvdA

Een ander plan is de overname van de PvdA. Die partij is weliswaar zieltogend, maar haar 10, 12 zetels zouden mooi meegenomen zijn. Obligaat spreken de bestuurders van beide partijen van gelijkwaardigheid en fusie, maar dat is het niet. De top van de PvdA heeft de moed opgegeven en is blij onderdak te krijgen bij de partij waarmee ze zich cultureel verwant voelt. Van de 'arbeiders' zal men weinig weerwerk krijgen, want die zijn allang overgestapt naar partijen die over brood en werk gaan, als ze al niet afgehaakt zijn en überhaupt niet meer stemmen.

Dat desondanks de fusiebesprekingen niet erg opschieten, moet Klaver benauwen. Die gezamenlijke fractie in de Senaat zonder een gezamenlijk programma, zonder een gezamenlijke lijst en zonder een gezamenlijke fractieleider is wel de dunst denkbare vorm van het proefhuwelijk waartoe de PvdA bereid was.

Bladstil

In het electoraat is het bladstil. Ja, PvdA en GroenLinks hebben er in de peilingen voor de Tweede Kamer wat zeteltjes bij gekregen, maar dat heeft vooral met de halvering van D66 te maken. Het is dan ook eerder aandoenlijk dan potsierlijk dat partijprominenten doen alsof ze met z'n tweeën de grootste partij van Nederland

zijn geworden. Er ís geen partij, er zijn er twee en beiden verkeren in de problemen.

Bovendien is het twijfelachtig of de fusie doorgaat. In heel Europa zie je een herleving van de sociaaldemocratie, gepaard gaande met een heroriëntatie op migratie en integratie. Alleen als het kader van de PvdA suïcidaal is, kiest het over GroenLinks.

Er is nog een derde humeur binnen GroenLinks, een stroming die zich afwisselt met beide andere humeuren. Dat is de 'nu-even-niet-stroming. Zoals een kind zich aan tikkertje kan onttrekken door de duimen omhoog te steken en *dop!* te roepen, zo ontslaan prominente GroenLinksers zich regelmatig van hun dogma's door zich er even niets van aan te trekken. Zelfvergeving.

Dan gaan ze uitgebreid op vliegvakantie naar Nieuw-Zeeland, kopen ze een niet-geïsoleerd huis en stoken ze grote blokken hout, rijden ze in een dikke auto met chauffeur en kleden zich in Italiaanse maatpakken.

Morele kwesties

Of, erger, sluiten ze de ogen voor morele kwesties zoals het lidmaatschap van Kamerlid Kauthar Bouchallikht van de moslimbroeders. Maken ze de zeer omstreden Sam Promes (schietincident, guerrilla-training in Zuid-Jemen) lijsttrekker in Drenthe. Geven ze RaRa-man Duyvendak een sleutelpositie in de partij. Gooien ze Zihni Özdill uit de fractie omdat hij zich zou hebben misdragen terwijl de echte reden was dat hij anders dacht over het leenstelsel dan geestelijk vader Klaver. En zo is er nog een reeks van andere onverkwikkelijkheden te noemen.

Ondertussen blaast de partij hoog van de toren over transparantie en presenteert ze zich zuiver als een pasgeboren baby. Deze dubbelhartigheid kenmerkt een gesloten en sektarische partij. Voor de gelovige achterban zal het geen probleem zijn, voor serieuze kiezers meer in het midden van het politieke spectrum wel.

Overbodig

Er is maar één conclusie. GroenLinks is overbodig geworden. Dankzij zichzelf. Het is een *one-issue*partij die zijn issue is verloren, kwijtgeraakt aan de concurrentie. En op de rest zit niemand te wachten.

Twee tips voor Klaver:

1. Breng de politieke boedel van GroenLinks onder bij D66.
2. Fuseer de rest met Milieudefensie, Greenpeace, Urgenda of Extiction Rebellion, keuze te over.

En laat de PvdA met rust. Die heeft nog wel toekomst.

Paul Verburgt *schrijft wekelijks in Wynia's Week over politiek en samenleving.*

Wynia's Week *is onafhankelijk, ongebonden en onverstoorbaar. De donateurs maken dat mogelijk. Doet u mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER. Hartelijk dank!***